

RELIGIONSLAGSTIFTNINGEN

1951 fick Sverige sin första religionsfrihetslag vilket bl a innebar att man ej var skyldig att tillhöra något trossamfund. Senare kom också frågan om stat och kyrka upp på dagordningen och under 1990-talet kom frågan om trossamfundens religionsfrihet att aktualiseras. Det gamla statskyrkosystemet bröts upp alltmer samtidigt som övriga trossamfund önskade att få arbeta under mer tydliga former. 1991 kom huvudmannaskapet för folkbokföringen att lämnas över från Svenska kyrkan till de lokala skattemyndigheterna. 1995 fattades ett principbeslut i riksdagen om förändrade relationer mellan staten och trossamfunden som skulle gälla från den 1 januari 2000. Ett omfattande arbete påbörjades inom olika områden och resulterade i den förändring som inträdde.

Ändringarna gällde fr o m den 1 januari 2000. Då ändrades relationen mellan staten och Svenska kyrkan. Svenska kyrkan upphörde att vara statskyrka och blev ett av trossamfunden dock med vissa offentligrättsliga funktioner kvar. Också för övriga trossamfund innebar de nya författningarna stora förändringar.

Sveriges frikyrkosamråds (FSR) och Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfunden (SST) arbetade intensivt med synpunkter och remissvar på de olika utredningarna och fick också gehör i vissa delfrågor. Vid en sammanställning kunde FSR och SST peka på följande förändringar:

- det blir en särskild Lag om trossamfund. Möjlighet finns för samfunden att få registrera sig enligt den nyinförda juridiska formen trossamfund. De som ej önskar registrera sig kan verka som ideella föreningar eller stiftelser,
- Svenska kyrkan omfattas av lag om trossamfund med ett kortfattad tillägg som, om så beslutas, kan tas ur bruk i ett senare skede utan större komplikationer,
- det trossamfund som låter registrera sig får också möjlighet att få hjälp med uppbörd av kyrkoavgift,
- det system som arbetats upp för fördelning av statsbidrag och som fungerar väl fortsätter,
- de förändringar av statskyrkosystemet, som i början av 90-talet av de allra flesta beskrevs som "steget", ses nu, bl a av kyrkoministern, som "ett steg". Tillägget i lagen som rör Svenska kyrkan kan förändras.

Lag om trossamfund (1998:1593)

Allmänna bestämmelser om trossamfund

1 § Bestämmelser om religionsfrihet finns i regeringsformen och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

2 § Med trossamfund avses i denna lag en gemenskap för religiös verksamhet, i vilken det ingår att anordna gudstjänst.

Denna paragraf ger alla trossamfund möjlighet att juridiskt uppträda som registrerat trossamfund och få administrativ hjälp vid avgiftsuttag t ex kyrkoavgift.

3 § Ingen är skyldig att tillhöra något trossamfund. Ett avtal eller löfte som strider mot denna bestämmelse är ogiltig

4 § Barn som har fyllt 12 år kan inte inträda i eller utträda ur ett trossamfund utan eget samtycke.

Registrerat trossamfund

5 § Med registrerat trossamfund avses

- 1. Svenska kyrkan*
- 2. trossamfund som har registrerats enligt denna lag.*

6 § Bestämmelser om grunder för Svenska kyrkan som trossamfund finns i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Bestämmelserna i 7-12 §§, 13 § första-tredje stycket och 17 § gäller inte för svenska kyrkan.

Registrering

7 § Ett trossamfund skall på egen begäran registreras av den myndighet som regeringen bestämmer, om trossamfundet har

- 1. stadgar där det finns bestämmelser om trossamfundets ändamål och om hur det fattas beslut i trossamfundets angelägenheter, och*
- 2. en styrelse eller motsvarande organ.*

Ett trossamfund får registreras bara om dess namn är ägnat att särskilja samfundets verksamhet från andras. Bestämmelserna i firmalagen (1974:156) om hinder mot registrering av firma skall också tillämpas i fråga om trossamfundets namn.

Aktiebolag, ekonomiska föreningar eller stiftelser får inte registreras enligt denna lag.

Ett registrerat trossamfunds organisatoriska delar, som stift, distrikt eller församling kan registreras var för sig. Krav på namnets särskiljande i dessa fall är inte nödvändigt. Registreringsmyndighet är kammarkollegiet. Prövning som skall ske är av formell art enligt lagtexten.

8 § Registreringen skall omfatta

- 1. trossamfundets namn och adress*
- 2. trossamfundets stadgar*
- 3. de personer som ingår i styrelsen eller motsvarande organ eller annars är behöriga att företräda trossamfundet samt deras namn, postadress och personnummer eller om sådant saknas, födelsedatum.*

Ändringar i något av dessa förhållanden skall genast anmälas för registrering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter i registreringsärenden enligt denna lag.

9 § Ett trossamfund som har registrerats enligt 7 § får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter samt föra talan vid domstol och andra myndigheter.

Trossamfundets rättsliga ställning enligt första stycket upphör när likvidation har avslutats enligt 11 §, när avregistrering sker enligt 12 § och, om trossamfundet har satts i konkurs, när konkursen avslutas utan överskott.

Skillnaden mellan trossamfund och ideell förening är att trossamfundet är en lagreglerad juridisk person medan den ideella föreningen är oreglerad juridisk person. Trossamfundet har en högre rättskapacitet än den ideella föreningen.

10 § Ansvar för de skyldigheter som har uppkommit för trossamfundet före registreringen övergår på det registrerade trossamfundet genom registreringsbeslutet, om trossamfundet har utgjort en ideell förening. Genom registreringen övergår även trossamfundets rättigheter till det registrerade trossamfundet.

11 § Registreringsmyndigheten skall besluta att trossamfundet skall träda i likvidation om

- 1. de krav som gäller för registrering enligt 7 § första stycket inte längre är uppfyllda,*
- 2. likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna, eller*
- 3. samfundet har försatts i konkurs som har avslutats med överskott.*

Likvidator förordnas av registreringsmyndigheten. Beslut om likvidation och förordnande av likvidator skall registreras. För likvidation gäller i övrigt 11 kap. 9-11 och 13 §§, 15 § tredje stycket samt 16 § lagen(1987:667) om ekonomiska föreningar.

Likvidation är avslutad när likvidatorerna har avgett slutredovisning. Detta förhållande skall genast anmälas till registrering.

11 § har tillkommit då det registrerade trossamfundet är ett helt nytt rättssubjekt för svensk rätt. Reglerna sammanfaller i stort med vad som gäller för ekonomisk förening som juridisk person.

12 § Ett trossamfund som uppfyller kraven i 7 § första stycket kan på egen begäran avregistreras av registreringsmyndigheten utan föregående likvidation. Trossamfundet övergår därefter i en ideell förening, som övertar trossamfundets rättigheter och skyldigheter

Organisatoriska delar

13 § Självständiga organisatoriska delar av ett samfund som har registrerats enligt denna lag får också registreras, om de uppfyller kraven i 7 §. För registrerade organisatoriska delar gäller bestämmelserna i 8 §, 9 § första stycket och 10-12 §§.

Organisatoriska delar som har registrerats enligt denna lag får var för sig förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter samt föra talan vid domstol eller andra myndigheter.

Förlorar trossamfundet sin rättsliga ställning enligt 9 § andra stycket och begär dess organisatoriska delar inte avregistrering enligt 12 § inom en månad därefter eller avslås en sådan begäran, skall registreringsmyndigheten besluta att de organisatoriska delarna skall träda i likvidation.

Svenska kyrkans församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift är registrerade organisatoriska delar av Svenska kyrkan

Registrerat trossamfund.

14 § Ett registrerats trossamfunds namn eller en benämning som är förväxlingsbar med d etta namn får inte utan tillstånd offentligen användas av någon annan annat än som benämning på trossamfundet i fråga.

Vid överträdelse av första stycket tillämpas 15 och 18-20 §§ firmalagen (1974:156). Härvid skall vad som sägs om firmaintrång gälla intrång i trossamfunds namn. I fråga om registrerade trossamfunds namn skall även 16 § tillämpas.

Första och andra styckena gäller också för registrerade organisatoriska delars namn.

Registrerats trossamfunds förhållande till tredje man

15 § För ett registrerat trossamfunds skyldigheter i förhållande till tredje man svarar endast trossamfundets tillgångar.

För skyldigheter i förhållande till tredje man som ett trossamfunds registrerade organisatoriska delar har ådragit sig svarar endast den organisatoriska delens tillgångar.

Statlig hjälp med avgifter till registrerade trossamfund

16 § Svenska kyrkan har rätt till hjälp av staten med beräkning, debitering och redovisning av avgifter från dem som tillhör Svenska kyrkan samt med att ta in avgifterna. Även andra registrerade trossamfund kan beviljas sådan hjälp.

Bestämmelser om förfarandet vid sådan hjälp meddelas i särskild lag.

Regeringen beslutar att ett annat registrerat trossamfund än Svenska kyrkan skall få sådan hjälp. Regeringen får besluta att ett trossamfund som beviljats hjälp inte längre skall få det.

Hjälpen får lämnas endast till ett trossamfund som

- 1. bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och*
- 2. är stabilt och har egen livskraft.*

Svenska kyrkans kyrkoavgift är obligatorisk för dess medlemmar och tas ut genom Riksskatteverket. Av jämställdhetsskäl kan andra registrerade trossamfund få samma hjälp av staten om de uppfyller villkoren i den sista delen av 16 §. Allmänt anses ett trossamfund vilar på de värderingar vårt samhälle vilar på genom att motverka rasism, diskriminering, våld och brutalitet samt verka för jämställdhet mellan könen och vägledes av etiska principer som är grundläggande för ett samhälles demokratiska värderingar. Med egen livskraft avses att trossamfundet betjänar minst 3000 personer.

Principen för avgift utanför Svenska kyrkan avgörs av varje trossamfund. Några tar ut avgift obligatoriskt som Svenska kyrkan medan andra kräver ett skriftligt medgivande. Har man dubbeltillhörighet dvs tillhörighet både till Svenska kyrkan och annat trossamfund och i det medgivit att avgift får tas ut, betalar man dubbel avgift. Observera att begravningsavgift alltid betalas till Svenska kyrkan via skattsedeln även om man inte är medlem. Vad som ryms i denna begravningsavgift finns under avsnittet Lagen om begravning.

Överklagande

17 § Beslut av registreringsmyndighet får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag när det gäller

- 1. beslut att avskriva en ansökan om registrering eller att vägra registrering enligt 7 eller 13 §§,*
- 2. beslut att vägra avregistrering enligt 12 §, och*
- 3. beslut enligt 11 § eller 13 § tredje stycket.*